

**ՓՈԽԳՈՐԾՈՒՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՈՒՄԸ ՄԱՅՐԵՆԻԻ
ԱՍՓՈՓՄԱՆ ԴԱՄԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ**

Բանալի բառեր և արտահայտություններ. փոխգործուն մեթոդներ, ամփոփման դաս, թեմատիկ խումբ, միկրոթեմա, ԽԻԿ համակարգ, խմբային աշխատանք, լեզու, գիտելիք:

Ключевые слова и выражения: взаимодействующие методы, итоговый урок, тематическая группа, микротема, система ПБВ, групповая работа, язык, знание.

Key words and expressions: interacting methods, lesson of conclusion, thematic group, mikrothema, PPW system, group work, language, knowledge.

Մուտք

Հոդվածում դիտարկվում է հանրակրթական դպրոցի 3-րդ դասարանի «Մայրենի 3» դասագրքի¹ «Լեզուն զենք է, գիտելիքը՝ ուժ» թեմատիկ խմբի ամփոփման դասը՝ փոխգործուն մեթոդների կիրառմամբ: Հիմնավորվում է, որ նշված մեթոդները նպաստում են սովորողների ակտիվության և ինքնուրույն մտածողության խթանմանը, պատասխանատվության բարձրացմանը, խմբային աշխատանքի ներգրավմանը, բազմակարծության դրսևորմանը և հանդուրժողական մթնոլորտի ձևավորմանը:

Ուսումնասիրության նպատակը. դիտարկել փոխգործուն մեթոդների էությունը և ներկայացնել նրանց կիրառմամբ իրականացվող թեմատիկ խմբի ամփոփման դասի մեթոդական շղթան:

Ուսումնասիրության նորույթը. քննարկվել է փոխգործուն մեթոդների կիրառմամբ իրականացվող թեմատիկ խմբի ամփոփման դասի կազմակերպման առանձնահատկություններն ու իրականացման մեթոդական քայլաշարը:

Ուսումնասիրության խնդիրները.

¹ Դ. Գյուրջինյան, Ն. Հեքեքյան, Մայրենի, Հանրակրթական դպրոցի 3-րդ դասարանի դասագիրք, «Էդիթ պրինտ», Ե., 2018:

1. Քննել փոխգործուն մեթոդների էությունն ու նրանց կիրառման տեխնոլոգիաները:
2. Հիմնավորել փոխգործուն մեթոդների գործադրման առավելություններն ամփոփման դասերն անցակացնելիս:
3. Ներկայացնել փոխգործուն մեթոդների կիրառմամբ իրականացվող մայրենիի ամփոփման դաս և վերլուծել արդյունքները:

Ամփոփման դասն իրականացվում է ԽԻԿ համակարգով:

Դիտարկված թեմատիկ խմբի ամփոփումը կատարվում է հարցուպատասխանի մեթոդիկայի օգնությամբ, որի ընթացքում աշակերտները բացահայտում են թեմայի գաղափարն ու ենթաթեմայի շերտերը՝ դրանք դարձնելով սեփական գիտակցության բաղադրիչներ, և ձեռք են բերում ընդհանրական գիտելիքները կյանքում կիրառելու հմտություններ:

Բովանդակություն

Ժամանակակից գիտատեխնիկական, մշակութային զարգացումները, բնականաբար, իրենց անմիջական ներգործությունն են ունենում կրթական համակարգի վրա՝ պահանջելով համապատասխան բարեփոխումներ այդ գործընթացում, որոնք կբարձրացնեն կրթության դերը, և նրա զարգացման համար կթելադրեն համապատասխան հիմքերի և միջավայրի ստեղծման անհրաժեշտություն:

Արդեն մի քանի տասնամյակ է, ինչ հանրակրթական դպրոցում ուսուցման ավանդական մեթոդների հետ զուգահեռ կիրառվում են ժամանակակից փոխգործուն մեթոդներ և մանկավարժական տեխնոլոգիաներ, որոնք նպաստում են, որ ուսուցումը հիմնվի ոչ թե պատրաստի գիտելիքների փոխանցման, այլ աշակերտների ակտիվ գործունեության ճանապարհով: Ըստ այդմ՝ ուսումնական գործընթացում առավել կարևորվում են աշակերտների՝ մտածելու և սովորելու կարողությունների զարգացումն ու ձեռք բերած գիտելիքները կիրառելու ունակությունների մշակումը:

Փոխգործուն մեթոդների կիրառման դեպքում աշակերտները պասիվ ընկալողից վերածվում են հայտնագործողի և գիտելիքների ձեռքբերման գործընթացի ակտիվ մասնակցի, կրում են պատասխանատվություն խմբի և սեփական անձի համար և ձեռք են բերում առաջնորդողի կարողություններ: Այս գործընթացում առաջին հերթին

ուսուցիչը հստակորեն ներկայացնում է դասի նպատակները, կատարում է դերերի բաշխում, իրականացնում է մշտական վերահսկողություն²:

Ներկայացնենք փոխգործուն մեթոդի գործադրման քայլերը³.

Ուսուցիչն առաջադրում է քննարկվող հարցը: Նա ոչ թե ուսումնական նյութ է հաղորդում, այլ մեկնաբանում է հարցադրումը: Յուրաքանչյուր աշակերտ իր դիտարկումներն է ներկայացնում առաջադրված հարցի վերաբերյալ: Ընդ որում՝

ա) ոչ մեկը չի կաշկանդվում՝ մտածելով, որ ինքը կարող է սխալվել,

բ) յուրաքանչյուրը վստահ է, որ դիմացինի կարծիքը չի մերժվելու որևէ մեկի կողմից,

գ) ցանկացած կարծիք խրախուսվում է⁴:

Դասի ընթացքում կիրառվող փոխգործուն մեթոդն ընտրելիս պետք է հաշվի առնել աշակերտների գիտելիքների մակարդակը, տարիքային և հոգեբանական առանձնահատկությունները, նրանց ճանաչողական հետաքրքրություններն ու կարիքները: Միաժամանակ սովորողները պետք է հստակ իմանան՝ ինչ են անում, ինչու և ինչ է իրենցից ակնկալվում:

Մեր մանկավարժական փորձով համոզվել ենք, որ փոխգործուն մեթոդների կիրառումն անհրաժեշտություն է հատկապես խմբային աշխատանքի ժամանակ, երբ յուրաքանչյուր աշակերտ պատասխանատու է աշխատանքի իր բաժինը կատարելու և նյութը յուրացնելու համար: Այս դեպքում խմբի անդամները գիտակցում են, որ յուրաքանչյուրը հաշվետու է խմբի հաջողության համար, ուստի նրանք մշտապես արձագանքում են միմյանց, քննարկում են կատարած աշխատանքն ու եզրահանգումները՝ ապահովելով նյութի գիտակցական և առավել կայուն ընկալումը:

Փոխգործուն մեթոդները մենք կիրառում ենք տարատեսակ և տարանպատակ դասերի ընթացքում, սակայն քննության նյութ ենք ընտրել *ամփոփման դասը*, որովհետև վերջինս ոչ միայն ընդհանրացման, այլև գիտելիքների խորացման միջոց է:

² Ուսուցման կոնստրուկտիվիստական մեթոդաբանություն, Ձեռնարկ ուսուցիչների համար, Այրեքս, Եր., 2002:

³ Փոխգործուն մեթոդների կիրառման նշանների համակարգ են առաջարկում Դ.Գյուրջինյանն ու Ն.

Հեքեթյանը: Տե՛ս նույն հեղինակների «Մայրենի -3 մեթոդական ուղեցույց», Եր., 2008, էջ 28-29:

⁴ Տե՛ս «Բազմաբնույթ մտածողության տեսության կիրառումը կրտսեր դպրոցում» և «Քննադատական մտածողության զարգացումը կրտսեր դպրոցում» (Ծրագրեր և նյութեր, Եր., 2002):

Ամփոփման դասերը թե՛ բովանդակությամբ, թե՛ կառուցվածքով և թե՛ գործադրվող մեթոդներով ունեն ոչ ստանդարտ բնույթ. դրանք նման չեն մայրենիի մյուս դասերին: Ամփոփման դասը հետաքրքիր չի լինի, եթե դառնա պարզապես անցածը կրկնելու, ամրակայելու դասաժամ: Այս դասերը աշակերտների համար պիտի դառնան բազմաբովանդակ հետաքրքրություն ներկայացնող կրթադաստիարակչական միջոցառում՝ նպաստելով, որ սովորողները մտածեն, վերհիշեն անցածը, երևակայեն, ստեղծագործեն, նկարեն, կատարեն վերլուծական և համադրական աշխատանք, դրանց հիման վրա ձևակերպեն եզրակացություններ, դատողություններ, հարստացնեն իրենց գիտելիքներն ու կարողությունները, անցածի մեջ հայտնաբերեն այն նորն ու հետաքրքիրը, որ չէին նկատել, հասկացել սովորական դասերի ժամանակ⁵:

Մենք համոզվել ենք, որ ամփոփման դասերն առավել հետաքրքրական ու արդյունավետ են դառնում, եթե դասի ընթացքում կիրառվում են փոխգործուն մեթոդներ:

Ներկայացնենք երրորդ դասարանում մեր վարած ամփոփման դասերից մեկը՝ «Լեզուն զենք է, գիտելիքը՝ ուժ» վերնագրով:

Նշված թեմատիկ խմբի մեջ ընդգրկված է չորս ստեղծագործություն («Հայոց լեզու», «Ով ում է նման», «Կարդա՛», «Աղվեսն ու վագրը»): Սրանք մայրենիի դասերի ժամանակ ուսումնասիրվել են ամենայն մանրամասնությամբ՝ կարևորելով բացատրական ընթերցանության մեթոդի բոլոր բաղադրիչների նպատակները:

Ամփոփման դասի համար ընտրել ենք հետևյալ նպատակները.

- կարևորել մայրենի լեզվի դերը մարդու կյանքում,
- ձևավորել գիտելիքի հանդեպ դրական վերաբերմունք,
- զարգացնել սովորողների քննադատական մտածողությունը,
- ձևավորել սեփական կարծիքն ազատ արտահայտելու կարողություն,
- զարգացնել տարբեր ոճերով կապակցված խոսք կառուցելու կարողություններ խոսքային իրավիճակին համապատասխան,
- հարստացնել բառապաշարը,
- որոշել և գնահատել հերոսների վարքագիծը, արարքներն ու դրդապատճառները,
- մեկնաբանել և հիմնավորել **լեզուն զենք է և գիտելիքը ուժ է** արտահայտությունների իմաստները,

⁵ Գյուլամիրյան Զ., Մայրենիի տարրական ուսուցման մեթոդիկա, Զանգակ-97, Եր., 2018, էջ 175-178:

- ձևավորել և զարգացնել համագործակցային հմտություններ,
- Դաստիարակել ուրիշին օգտակար լինելու պատրաստակամություն:

Նպատակների իրականացման համար նախանշել ենք հետևյալը.

- զրույց մայրենի լեզվի կարևորության շուրջ՝ քննարկման նյութ դարձնելով մայրենի լեզվի վերաբերյալ ասույթներ և առած-ասացվածքներ,
- դիտարկել կարդացած ստեղծագործությունների հերոսների վարքագիծը իրենց գործունեության մեջ՝ բացահայտելով դրդապատճառները, տրամաբանական հիմնավորումները,
- առանձնացնել յուրաքանչյուր ստեղծագործության մեջ գործածված պատկերավոր արտահայտությունները, հերոսներին բնութագրող բառերն ու բառակապակցությունները, նկարագրական և դատողական խոսքի նմուշները,
- նոր սովորած բառերն ու կապակցությունները կիրառել գրավոր և բանավոր խոսքում,
- բացահայտել կարդացած ստեղծագործություններից յուրաքանչյուրի գաղափարն ու ենթատեքստը:

Դասի ընթացքում կիրառել ենք «Հարցուպատասխան» մեթոդը, «Օղապարիկ», «Մտագրոհ», «Մամուլ» մեթոդական հնարները, իրականացրել ենք նաև խմբային աշխատանք:

Որպես զննական պարագաներ՝ օգտագործել ենք սահիկահանդես, թեմային առնչվող նկարներ, քարտեր, երաժշտական հոլովակ:

Դասը վարել ենք **ԽԻԿ** համակարգով:

Խթանման փուլում աշակերտները ներկայացրին համացանցից և այլ աղբյուր-

ներից մեր հանձնարարությամբ ուսումնասիրած նյութեր՝ լեզվի, գրքի, գիտելիքի կարևորության վերաբերյալ, դիտարկվեցին նաև թեմային առնչվող ասույթներ, առած-ասացվածքներ և այլն:

Այնուհետև հարցուպատասխանի մեթոդով իրականացրինք քննարկում մայրենի լեզվի, հայրենիքի և գիտելիքի կարևորության վերաբերյալ:

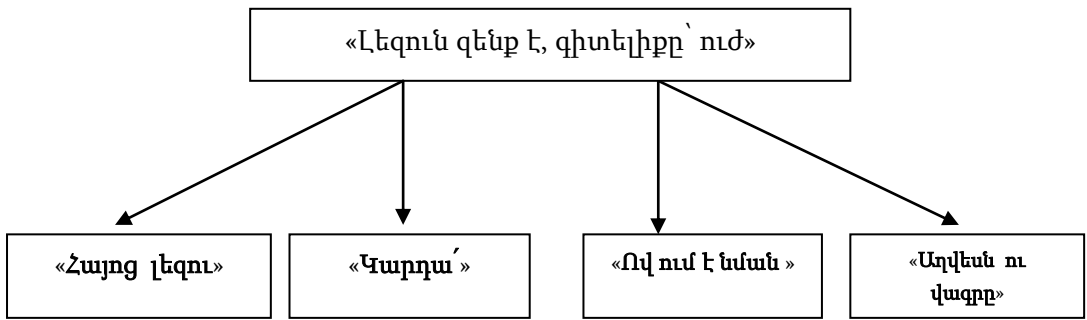
Հարցազրույցի մոտավոր հարցերը.

- 1) Ի՞նչ է նշանակում սիրել հայրենիքը:
- 2) Դուք ինչպե՞ս եք արտահայտում ձեր սերը հայրենիքի հանդեպ:
- 3) Ինչպե՞ս կարող ենք ամուր պահել մեր երկիրը, մեր հողը, մեր լեզուն:
- 4) Ի՞նչ է նշանակում «անաղարտ պահել մայրենի լեզուն» արտահայտությունը:

5) Դուք ի՞նչ եք անում այդ ուղղությամբ:

6) Դ՞ուք պատկերներ եք տեսնում, երբ արտասանում եք «Լեզուն զենք է, գիտելիքը՝ ուժ» ասացվածքը:

Իմաստի ընկալման փուլում նախատեսվում է ոչ միայն սովորողների գիտելիքների և կարողությունների ամրապնդում, այլև նոր գիտելիքների, վարքային նոր դրսևորումների ու պատկերացումների ընկալում, հին և նոր տեղեկույթի շաղկապում և իմացության նոր կառույցի ստեղծում: Գրատախտակին գրեցինք ամփոփվող թեմատիկ խմբի վերնագիրը և աշակերտներին հանձնարարեցինք ներքևում՝ խորագրի տակ, ավելացնել ուսումնասիրած ստեղծագործությունների վերնագրերը:

Թեմատիկ խմբում զետեղված բոլոր ստեղծագործություններից սովորողների ձեռք բերածն ամփոփելու համար կազմակերպեցինք խմբային աշխատանք: Աշակերտներին բաժանեցինք չորս խմբի: Խմբերից յուրաքանչյուրը վերցրեց ծրարը, որի մեջ լցրել էինք չորս դասանյութերի վերաբերյալ հարց-առաջադրանքներ: Խմբային աշխատանքի ընթացքում կիրառեցինք նաև «**Մամուլ**» մեթոդական հնարը, քանի որ յուրաքանչյուր խմբից պահանջվում է մեկնաբանել տրված առածի իմաստը:

Ստորև ներկայացնենք ծրարներում տեղադրված առաջադրանքներն ըստ խմբերի:

Առաջին խումբ.

1. Որոշել՝ որ ստեղծագործությունից է «Դու մոր նման միշտ տուն կանչող...» արտահայտությունը և մեկնաբանել նրա իմաստն ըստ այդ ստեղծագործության:

2. Հստ կարդացած ստեղծագործությունների նշել՝ ո՞ր կենդանին է նման վերամբարձ կռունկի: Հիմնավորել պատասխանը:

3. Բառակազմական վերլուծության ենթարկել *վագրաձի, լուսացույց, գոլավոր* բառերը և գործածել նախադասությունների մեջ:

4. Մեկնաբանել «Թրի կտրածը կլավանա, լեզվի կտրածը չի լավանա» առածի իմաստը:

Երկրորդ խումբ.

1. Որոշել՝ ո՛ր ստեղծագործությունից է «Ուժի հետ մեկտեղ խելք է հարկավոր» արտահայտությունը, մեկնաբանել նրա իմաստն ըստ տվյալ ստեղծագործության:
2. Ըստ կարդացած ստեղծագործությունների նշել՝ ո՛ր կենդանիներն են նման ներքնակի: Հիմնավորել պատասխանը:
3. Բառակազմական վերլուծության ենթարկել *մեղմանուշ, գետածի, լուսավոր* բառերը և գործածել նախադասությունների մեջ:
4. Մեկնաբանել «Աշխարհը շինողն ու քանդողը լեզուն է» առածի իմաստը:

Երրորդ խումբ.

1. Որոշել՝ ո՛ր ստեղծագործությունից է «Շատ շատերից շատ բաներում / Մտքով հեռու կալանաս» միտքը, և մեկնաբանել ըստ նշված ստեղծագործության՝ հիմնավորելով, թե ո՛ր դեպքում է դա ասվում:
2. Ըստ կարդացած ստեղծագործությունների նշել՝ ո՛ր կենդանիներն են նման բլուրի: Հիմնավորել պատասխանը:
3. Բառակազմական վերլուծության ենթարկել *Մեսրոպառառ, ձնեմարդ, ճարպկորեն* բառերը և գործածել նախադասությունների մեջ:
4. Մեկնաբանել «Քանի լեզու գիտես, էնքան մարդ ես» ասացվածքի իմաստը:

Չորրորդ խումբ.

1. Նշել՝ ո՛ր ստեղծագործությունից է «Շատ կարդաս, շատ բան կիմանաս» արտահայտությունը, և մեկնաբանել նրա իմաստն ըստ այդ ստեղծագործության:
 2. Ըստ կարդացած ստեղծագործությունների նշել՝ ո՛ր կենդանին է նման ճերմակ ամպիկի: Հիմնավորել պատասխանը:
 3. Բառակազմական վերլուծության ենթարկել *հնաբառ, ձնագնդի, բարձիկ* բառերը և գործածել նախադասությունների մեջ:
 4. Մեկնաբանել «Քաղցր լեզուն օձը բնից կհանի» առածի իմաստը:
- Դադարի պահին աշակերտներն ունկնդրեցին Համո Սահյանի «Մեր լեզու» բանաստեղծության հիման վրա գրված երգը, քննարկեցին, թե ի՛նչ բառերով է երգի մեջ բնութագրվում մեր լեզուն, և ավելացրին նոր բառեր:
- Կշռադատման փուլ:** Աշակերտի յուրացրած գիտելիքները վերաձևակերպելու, իմացածը հանրագումարի բերելու, նոր ձեռք բերածը սեփականություն դարձնելու, հինն ու նորը միաձուլելու և դրանք կայուն գիտելիքներ դարձնելու նպատակով իրականացրինք հարցազրույց:
- Հարցազրույցի մոտավոր հարցերը.

1. Ինչո՞ւ են դիտարկված բոլոր ստեղծագործությունները միավորվել միևնույն խորագրի տակ:
2. Բովանդակային ի՞նչ ընդհանրություն ունեն «Կարդա՛» և «Ով ում է նման» ստեղծագործությունները:
3. Ո՞րն է ամենակարևոր գաղափարն այս թեմատիկ խմբում:
4. Ի՞նչ հետաքրքիր նորություններ իմացաք այս թեմատիկ խմբի նյութերն ուսումնասիրելիս, որոնք մինչ այդ չգիտեիք, կամ ձեր իմացածը լիարժեք չէր:
5. Թեմատիկ խմբի ո՞ր ստեղծագործությունն ավելի դուր եկավ ձեզ, ինչո՞ւ:
6. Ո՞ր հերոսին ավելի շատ սիրեցիք, ինչո՞ւ:
7. Ո՞ր հերոսին կուզեք խորհուրդ տալ. ներկայացրե՛ք այդ խորհուրդը:

Առանձնացնենք աշակերտների պատասխաններից մի քանիսը.

-Բոլոր ստեղծագործությունները նույն խմբի մեջ են, որովհետև բոլորն էլ լեզվի, գրքի, գիտելիքի և ուժի մասին են:

- «Կարդա՛» և «Ով ում է նման» ստեղծագործություններում շեշտվում է կարդալու կարևորությունը մարդու կյանքում:

-Ինձ համար կարևորն այն է, որ բոլորը սիրեն իրենց մայրենի լեզուն, խոսեն ճիշտ հայերենով և շատ գրքեր կարդան:

-Ես չգիտեի, որ առակներում պատկերված կենդանիների փոխարեն պետք է նկատի ունենանք այդ սովորությունն ունեցող մարդկանց բնավորությունը:

-Բոլոր ստեղծագործություններն էլ ինձ դուր եկան, բայց ավելի շատ հավանեցի «Աղվեսն ու վագրը», որովհետև այստեղ ներկայացվում է, որ մարդ ինչքան էլ ուժեղ լինի, չպետք է գոռոզանա, քանի որ նրան կարող է խաբել թույլ, բայց խելք ունեցող մեկը:

Աշակերտների մեծ մասին դուր էր եկել Պատվական Խաչատրյանի «Հայոց լեզու» բանաստեղծությունը:¹⁸¹

-Ինձ շատ դուր եկավ ընծուղտը, որովհետև նա գրքեր է կարդում և շատ բան գիտի կենդանիների ու բնության երևույթների մասին:

-Քանի որ մեր սովորած առակի հերոսները մարդկանց փոխարեն են խոսում, ապա ես խորհուրդ կտամ աշակերտներին շատ կարդալ, հատկապես նրանց, որոնք չեն սիրում գիրք կարդալ: Գիրք կարդալու դեպքում ավելի շատ բան կիմանա շրջակա աշխարհի մասին:

Այնուհետև կիրառեցինք «Օդապարիկ» մեթոդական հնարը, որի ընթացքում աշակերտները նշեցին այն արժեքները, որոնք սովորել են թեմատիկ խումբն ուսումնասիրելիս, և օդապարիկի «հավասարակշռությունը պահպանելու համար» զամբյուղից հաջորդաբար դեն նետեցին *քաջություն, զենք, հաղթանակ, բարություն, ազնվություն, ուժ, հավատք* արժեքները՝ պահելով իրենց համար ամենակարևորները՝

հայրենիք և **լեզու** հասկացությունները: Աշակերտներն իրենց ընտրությամբ հիմնավորեցին՝ նշելով, որ առանց լեզվի հայրենիքը գոյություն ունենալ չի կարող, և առանց հայրենիքի չի ապրի լեզուն:

Մեր այն հարցին, թե արդյո՞ք զամբյուղից դեն նետված արժեքները կարևոր չէին, աշակերտները պատասխանեցին, որ դրանք, անշուշտ, շատ կարևոր էին, սակայն իրենք պահեցին նրանք, որոնց միջոցով կարող են բոլոր խնդիրները լուծել և բոլոր դժվարությունները հաղթահարել:

Դասի ավարտին աշակերտները ցուցադրեցին ուսումնասիրվող թեմային և միկրոթեմաներին առնչվող դրվագների նկարներ, որոնք նկարել էին տանը: Յուրաքանչյուր աշակերտ մեկնաբանեց իր ներկայացրածը և ասաց, թե դա ո՞ր ստեղծագործությանն է վերաբերում, ինչ է խորհրդանշում:

Աշակերտները հիմնականում նկարել էին Մեսրոպ Մաշտոցին, Հայոց Այբուբենը, Սասունցի Դավթին՝ թուրը ձեռքին, իսկ թրի վրա՝ հայերեն տառերը, ինչպես նաև պատկերել էին ստեղծագործության մեջ հանդիպած կենդանիներին:

Եզրակացություն

Դիտարկված և այլ թեմատիկ խմբերի ամփոփման դասերի ընթացքում մենք համոզվեցինք, որ թեմատիկ խմբի ամփոփման դասերին փոխգործուն մեթոդների գործադրումը նպաստում է սովորողների վերլուծական-համադրական մտածողության զարգացմանը, ակտիվության և պատասխանատվության բարձրացմանը, ինքնուրույն մտածողության խթանմանը, համագործակցային կարողության, հանդուրժողական մթնոլորտի ձևավորմանն ամբողջ դասարանում և բազմակարծության դրսևորմանը:

«Լեզուն գենք է, գիտելիքը՝ ուժ» թեմատիկ խմբի ամփոփումը փոխգործուն մեթոդների կիրառմամբ աշակերտների տեսադաշտում բացահայտեց լեզվի և հայրենիքի անքակտելի կապի գաղափարը. այն, որ դրանք պայմանավորված են միմյանցով և փոխադարձաբար լրացնում են միմյանց: Սովորողները միաժամանակ բացահայտեցին, որ լեզուն ազգի գոյաբանության հենասյունն է, իսկ գիտելիքները՝ ազգային մտածողության շտեմարանը, որի լուրացումն ապահովում է ազգային մշակույթի շարունակական փոխանցումը սերնդեսերունդ:

Нарине Мнацаканян

**Применение методов взаимодействия
на итоговых уроках родного языка**

Резюме

Итоговые уроки с применением взаимодействующих методов в начальной школе тематической группы "Язык-оружие, знание-сила" в поле зрения учеников раскрывают идею неразрывной связи Языка и Родины - то, что они обусловлены и взаимно дополняют друг друга.

Итоговые уроки проводятся по системе ПБВ.

На этапе продвижения ученики представляют материалы, самостоятельно изученные из интернета и других источников о языке, книге, знании и интерпретируют их значения.

На этапе восприятия смысла предусмотрено восприятие новых знаний, новых поведенческих проявлений и представлений, связывание новой и старой информации и создание новой структуры познания.

На этапе взвешивания происходит переоформление знаний ученика.

На итоговых уроках применяются методика «Вопрос-Ответ», методические приемы «Воздушный шар», «Медитация», «Пресса» и групповая работа. При работе по обсужденной тематической группе школьники организуют выставку картин, которая может стать последним аккордом подведения итогов темы, как яркое проявление укрепления идеи патриотизма.

Взаимодействующие методы способствуют стимуляции активности и самостоятельного мышления учащихся, повышению ответственности, привлечению к групповой работе, проявлению плюрализма и формированию толерантной атмосферы.

Narine Mnachakanyan

**Application of interacting methods in
the lesson conclusion of native language**

Summary

Conclusion in elementary school of the thematic group "language is a weapon, knowledge is a force" with the use of interacting methods in the field of view of students reveals the idea of the inseparable connection of Language and Homeland - that they are conditioned by each other and mutually complement each other.

The conclusion lesson is conducted according to the PPW system.

At the stage of promotion, students present materials independently studied from the Internet and other sources about language, book, knowledge and interpret their meanings.

At the stage of perception of meaning, it is provided for the perception of new knowledge, new behavioral manifestations and representations, linking new and old information and creating a new structure of cognition.

At the weighing stage, the student's knowledge is re-registered.

The conclusion lesson uses the "Question-Answer" technique, the "Balloon", "Meditation", "Press" and group work is used. In the works on the discussed thematic group will organize an exhibition of paintings, which can become the last chord of summing up the topic, as a vivid manifestation of strengthening the idea of patriotism.

Interacting methods contribute to stimulating the activity and independent thinking of students, increasing responsibility, involvement in group work, the manifestation of pluralism and the formation of a tolerant atmosphere.

Խմբագրություն է ուղարկվել 17.03.2022թ

Հանձնարարվել է գրախոսության 04.03.2022թ.

Տպագրության է հանձնարարվել 07.06.2022թ.